

KUVA – Kuntouttavan vankityön raportti 2024-2025

Helsinki

KUVA

Sisällys

Kuntouttava vankityö - Kuva.....	3
<i>Kuvan yhteistyösopimus</i>	3
<i>Seurantaryhmä</i>	4
<i>Koordinaatioryhmä</i>	4
<i>Rekrytointi kuvaan</i>	4
<i>Sosiaalityö</i>	4
<i>Avotyötoiminnan työ</i>	6
<i>Päihdekuntoutus ja vertaistuki</i>	6
<i>Tuettu asuminen</i>	6
<i>Toiminta avovankilassa</i>	7
<i>Valvottu koevapaus</i>	7
<i>Ehdonalainen vapaus ja valvonta</i>	7
<i>Työmarkkinavalmiuksien kehittäminen</i>	7
<i>Toiminnasta tiedottaminen / verkostotyö</i>	7
Vuoden 2024 ja 2025 seurantatietoja	8
Kuva-toiminnan päättyminen	9

Raportin laatija:
Henri Pyykkö, kuntoutusohjaaja, Kuvan koordinaattori
Sosiaalinen kuntoutua

Kuntouttava vankityö - Kuva

Kuntouttava vankityö, Kuva, on tarkoitettu helsinkiläisille miespuolisille vangeille, jotka ovat osallistuneet päihdekuntoutukseen vankilassa tai aikaisemmin siviilissä. Heiltä odotetaan valmiutta sitoutua päihteettömyyteen ja rikoksettomuuteen sekä motivaatiota kuntoutua työelämään.

Kuva on Helsingin rikosseuraamuskeskuksen ja Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan välistä vakiintunutta yhteistyötä. Kuvan toiminnan periaatteena on tehdä tehostettua sosiaalista kuntoutusta Kuvaan otettujen vankien ja vapautettujen kanssa Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan ja Suomenlinnan vankilan kesken. Toiminta alkoi ensin hankekokeiluna vuonna 1999, ja se on vuodesta 2001 lähtien jatkunut vakituisena toimintana Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla.

Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala osallistuu kuntouttavaan vankityöhön osana järjestämiään sosiaalipalveluja. Kuvan koordinoijana toimii sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialassa kuntoutusohjaaja Henri Pyykkö, ja Kuvan sosiaalityöstä sekä toiminnasta Suomenlinnan vankilassa vastaa erityisohjaaja Riitta Pyörre. Sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen palvelupisteiden sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat toimivat sovitun työnjaon mukaan Kuvaan osallistuvien asiakkaidensa omatyöntekijöinä ja tekevät tarvittaessa heitä koskevia toimeentulotuki ja päihdehuoltopäätöksiä. Valtaosa osallistujista on vailla vakinaista asuntoa. Vapautumisensa jälkeen asumisen tuen, Astun, solutukiasuntoihin asutetuista asiakkaista tulee tuetun asumisen ajaksi Astun asiakkaita.

Kuvassa panostetaan erityisesti työhön kuntoutukseen, päihdekuntoutukseen ja tuettuun asumiseen. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala järjestää Kuvan vangeille työhönkuntoutusta, päihdepoliiklinikat päihdehoidon terapeutista avokuntoutusta sekä asumisen tuki tarvittaessa tuettua asumista. Taloudellisten asioiden ja velkojen selvittely on mahdollista ulosottoimen ja Helsingin kaupungin talous- ja velkaneuvonnan tuella. Vangit voivat tarvittaessa työaikana asioida Kuvan eri toimijoiden vastaanotoilla. Työaikana vangit osallistuvat kerran viikossa myös Rikoksettoman elämän tukisäätiön, Retsin, Redis- vertaisryhmän toimintaan.

Asiakastyön yhteistyö Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan ja Suomenlinnan vankilan kesken alkaa Kuvan hakijoiden arvioinneilla ja yhteisillä hakuhaastatteluilla. Vangin siirtymisestä Suomenlinnan vankilaan ja Kuvaan päättää Rikosseuraamuslaitoksen arviointikeskus.

Toiminnan tavoitteena on, että vangit jo avovankilassa ollessaan perehtyvät ja tottuvat säännölliseen työntekoon ja päihdepoliiklinikoiden päihdehoitoon, ja että he jatkavat vapautumisen jälkeen yhteistyötään samojen toimijoiden kanssa. Asumisen tuessa, Astussa, on vastattu asumispalvelujen järjestämisestä vapautumisen jälkeen. Astu tarjoaa Kuvan asiakkaille pienasuntoja sekä asumista Roihuvuoren tukiasunnoissa.

Helsingin kaupungin ja Helsingin elinkeino-osaston kanssa tehdyn sopimuksen mukaan Kuvassa vapautuneita osallistujia voitiin työllistää vuoden 2024 ja 2025 aikana kahdeksi palkkatukityöjaksoksi.

Kuvan yhteistyösopimus

Helsingin rikosseuraamuskeskuksen ja Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan yhteistyösopimuksen mukaan kuntouttava vankityö järjestetään Suomenlinnan vankilassa ja Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialassa. Toiminta sisältää suunnitelmallista kokonaisvaltaista sosiaalista kuntoutusta, jossa erityisesti korostuu työhönsijoittuminen ja päihdekuntoutus, asumispalvelut ja asumistaitojen kehittäminen ja velka-asioiden järjestely.

Yhteistyösopimuksessa on sovittu yhteistyön tarkoituksesta, vangin asemasta, toiminnan tavoitteista ja sisällöstä, vankien sijoittamisesta toimintaan, henkilöstöstä, Suomenlinnan vankilan

ja sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan vastuunjaosta, vankien työajasta ja palkkauksesta, kustannusten ja vahinkojen korvaamisesta sekä Kuvan seurantaryhmästä.

Seurantaryhmä

Kuvan toimintaa johtaa sen seurantaryhmä. Vuoden 2024-2025 aikana siihen ovat kuuluneet:

Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan edustajina:
johtava sosiaalityöntekijä Marjo Oikarinen, lännen aikuissosiaalityö, sosiaalinen kuntoutus
johtava sosiaalityöntekijä Maria Lindblom, psykiatria- ja päihdepalvelut, asumisen tuki,
johtaja Anne Valppu-Vanhainen, lännen aikuissosiaalityö, Avotyötoiminta,
Ilona Keskinen, päihdepoliklinikka Vuosaari
kuntoutusohjaaja, Henri Pyykkö, lännen aikuissosiaalityö, sosiaalinen kuntoutus

Helsingin rikosseuraamuskeskuksen edustajina:
Sinikka Saarela, puheenjohtaja, Helsingin yhdyskuntaseuraamustoimiston päällikkö,
erityisohjaaja Riitta Pyörre, Suomenlinnan vankila,
rikosseuraamustyöntekijä Taina Lipponen, Helsingin yhdyskuntaseuraamustoimisto
Jonna Vähäkuopus, Rikoksettoman elämän tukisäätiön, Rets

Seurantaryhmä kokoontui kahdesti vuoden 2024 aikana.

Koordinaatioryhmä

Koordinaatioryhmässä käsitellään Kuvan asiakkaiden käytännön asioita ja lähityöntekijöiden yhteistyötä ja vastuujakoa. Vuonna 2024-2025 kuntoutusohjaaja ja työnjohtajat ovat tavanneet viikoittain Kuvan työmaalla Stansvikissa. Kuntoutusohjaaja ja erityisohjaaja ovat sopineet tapaamisista Suomenlinnan vankilaan sekä Stansvikiin. Koordinaatioryhmä on ollut tiiviisti yhteydessä puhelimitse ja sähköpostitse.

Rekrytointi kuvaan

Kuvaan voivat erityisellä hakemuslomakkeella hakeutua sijoitusvankilassa päihdekuntoutukseen osallistuneet helsinkiläisvangit. Heidät haastatellaan ennen siirtymistään ohjelmaan. Haastatteluihin ovat v. 2024 ja 2025 osallistuneet Suomenlinnan vankilan erityisohjaaja Riitta Pyörre ja sosiaali-, terveys- ja pe-lastustoimialan sosiaalisen kuntoutuksen kuntoutusohjaaja Henri Pyykkö.

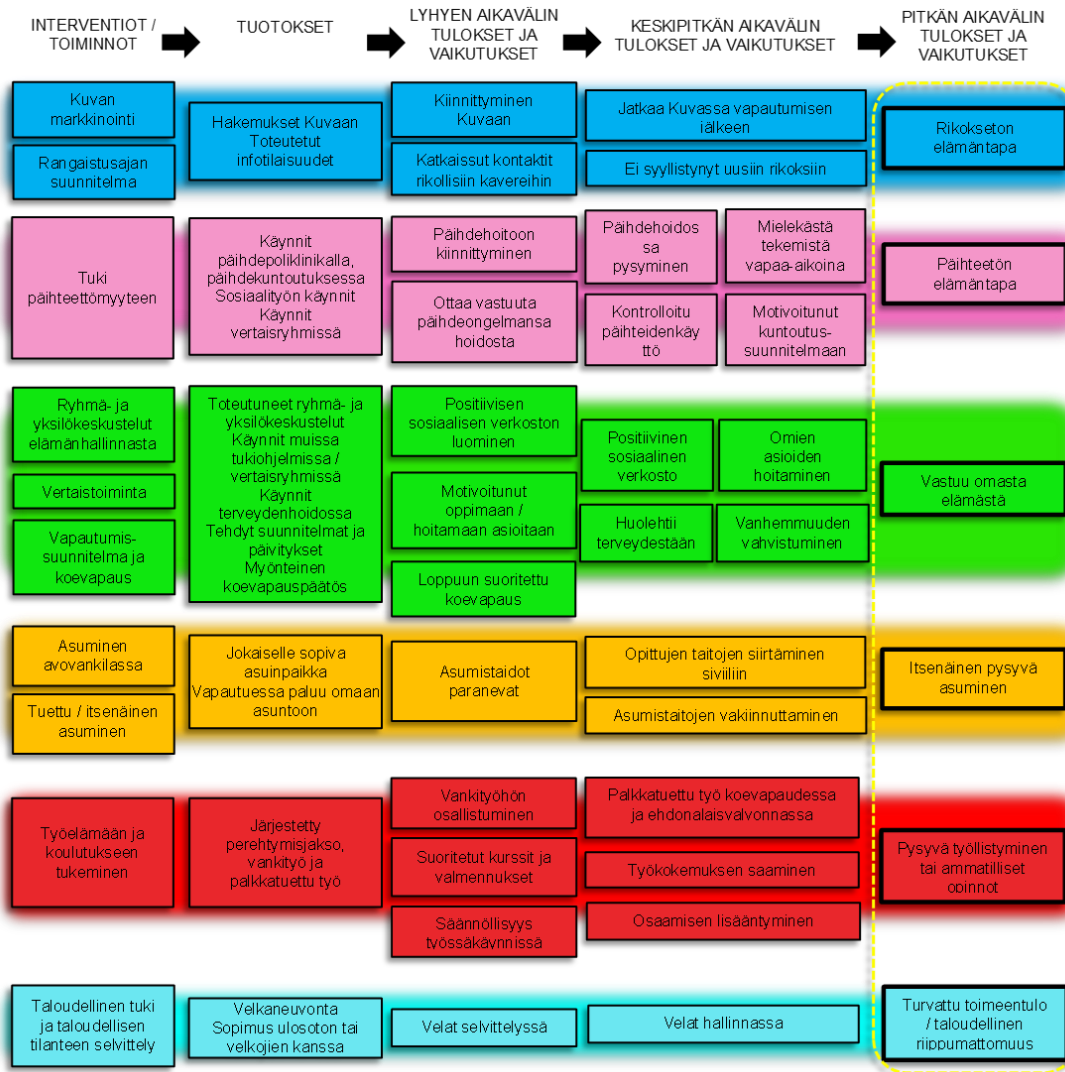
Haastattelussa selvitetään mm. vangin päihdeongelmaa ja sen yhteyttä rikollisuuteen, muutosvalmiutta, hakijan terveydentilaa ja soveltuvuutta Kuvaan, hänen työ- ja toimintakykyään sekä asumiseen ja sosiaalisiin suhteisiin liittyviä asioita. Allekirjoittaessaan hakemuksensa kuntouttavaan vankityöhön vanki sitoutuu hyväksymään ohjelmaan valinnan ja sen suorittamisen kannalta tarpeellisten, itseänsä koskevien tietojen vaihtamisen ohjelmassa mukana olevien yhteistyötahojen välillä, joita ovat Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala ja Helsingin rikosseuraamuskeskus.

Sosiaalityö

Kuvan toiminnallisena ajatuksena on jatkumojen kehittäminen asiakkaiden sosiaalipalvelujen käyttämisessä. Palvelujen tarjonta asiakkaille alkaa avovankilassa ja jatkuu vapautumisen jälkeen ohjelmassa jatkavien kanssa.

Suomenlinnan vankilan erityisohjaaja Riitta Pyörre valmistelee mm. Kuvan vankien poistumisluvat ja osallistumiset vankilan ulkopuolisiin tapahtumiin. Hän osallistuu myös vankien rangaistusajan- ja vapauttamissuunnitelmien tarkentamiseen ja toteutukseen sekä valvotun koevapauden valmisteluun.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan kuntoutusohjaaja Henri Pyykkö tekee tiivistä sosiaalisen kuntoutuksen tehostettua yksilötyötä vankiasiakkaiden kanssa ohjaten heitä myös muiden palvelujen piiriin. Hän tekee yhteistyötä Kuvan asiakkaiden sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien, asumisen tuen sosiaaliohjaajien sekä päihdepoliklinikoiden sosiaaliterapeuttien kanssa. Yhteistyö on jatkunut tiiviinä Suomenlinnan vankilan erityisohjaajan, ehdonalaisvalvojan ja Avo-työtoiminnan työnjohtajien kanssa.

Kaavio 1. Kuvan looginen malli – tehostettu sosiaalinen kuntoutus Kuvassa. Oheiseen kuvioon tiivistetysti koottu loogisen mallin elementit. Lukemisen helpottamiseksi on toiminto / vaikutukset jätetty pitkäaikavälin tulosten mukaisesti eri väreillä. Kuvan päämäärä on lisätä valmiuksia elämänhallintaan päihdekuntoutuville helsinkiläisille vankilasta vapautuville miehille, jotka ovat mukana KUVVA-ohjelmassa. Tavoitteena on työn saaminen ja päihtetön rikokseton elämäntapa.

Avotyötoiminnan työ

Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan Avotyötoiminta työllistää Ku-vaan tulleita vankeja aluksi kuuden viikon mittaisessa perehdyttämistyössä, jo-ka on käytännössä metsänraivaustyötä Itä-Helsingin alueella. Perehdyttämistyöstä maksetaan vangeille vankeinhoidon määrittelemä toimintarahaa.

Kuvan varsinaisena työn kohteena on ollut kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten tai muiden rakennusten remontti- ja entisöimistö pääasiallisesti Stansvikin kartanon alueella Laajasalossa ja Kulosaaren kartanolla. Helsingin rikosseuraamuskeskus maksaa Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle korvauksen vankityöpäiviltä, joista se maksaa palkan vankityössä oleville työntekijöille.

Kuvan yhteistyösopimuksen mukaan sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala huolehtii vankien kuljetuksesta työpisteisiin ja takaisin avovankilaan sekä heidän ruokailustaan. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala kustantaa vankien työmatkat Suomenlinnan lautalla (HSL:n matkakortti). Vangit voivat käyttää matkakorttia myös asiointikäynneillään sekä muussa sovitussa matkustamisessa.

Koevapaudessa olevat Kuvan vangit ja Kuvan aikana vapautuneet ovat työmarkkinoiden käytettävissä, ja heidän työllistämiseensä käytetään normaaleja työllistämispolkuja. Koevapauden alkaessa he ilmoittautuvat työttömiksi työnhakijoiksi TE-toimistoon, jonka jälkeen heille haetaan palkkatukea sekä määritellään palkka ja työsuhteen kesto. Helsingin kaupunginkanslian kanssa on sovittu, että Kuvan palkkatuetussa työssä tehdään kaksi työsopimusta. Ensimmäisen kahdeksan kuukauden työsopimuksen jälkeen voidaan jatkaa toisella neljän kuukauden työsopimuksella.

Helsingin kaupunginkanslia tarkistaa työllistämishakemukset, jotka lähetetään edelleen työ- ja elinkeinotoimistoon. Työ- ja elinkeinotoimiston päätöksen jälkeen vapautuneet ohjataan Avotyötoiminnan Kuva-töihin ja uusi työsopimus solmitaan.

Vuonna 2016 Helsingin kaupunki alkoi edellyttää palkkatuelle pääsyyn 300 päivän passiivista työttömyyttä TE-toimiston asiakkaana ja lyhensi palkkatuen pituutta kuuteen kuukauteen. Kuntouttavan vankityön muuttuneita palkkatukiehtoja käsiteltiin vuonna 2017 kaupunginvaltuustossa, jossa valtuutettu Dan Koivulaakso ajoi palkkatukiehtojen palauttamista ennalleen Kuvan tuloksellisen toiminnan turvaamiseksi. Tämän seurauksena kaikille Kuvan asiakkaille päätettiin myöntää toistaiseksi 12 kuukauden palkkatuki ja 300 päivän passiivisen työttömyyden kriteeristä luovuttiin.

Päihdekuntoutus ja vertaistuki

Kuvan osallistujille järjestetään päihdekuntoutusta päihdepoliklinikalla heidän aloitettuaan Kuvassa. Päihdehoidon terapeuttisessa avokuntoutuksessa päihdepoliklinikoilla asiakas työstää muutostavoitteitaan ja keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi ja ylläpitämiseksi. Työskentely suunnataan toivottuun tulokseen ja tavoitteeseen sekä edistysaskeliin, jotka vievät tavoitteita kohti. Keskipisteenä ovat asiakkaan omat voimavarat ja toiveikkuden nostaminen.

Päihdepoliklinikoiden yksilökohtaisen terapeuttisen avokuntoutuksen kesto on rajoittunut yhteen vuoteen. Sen vuoksi Kuvan asiakkaiden virallista päihdehoitoa on vuoden aikana pyritty aloittamaan vasta vähän ennen vangin pääsyä valvottuun koevapauteen.

Kuvan vangit osallistuvat kerran viikossa Rikoksettoman elämän tukisäätiön, Retsin (ent. Krits) vertaistuki-Rediksessa järjestettävään toimintaan. Ryhmään voi osallistua myös Kuvassa vapautuneita.

Kuvassa suositaan aktiivisesti vapaaehtoiseen vertaistukitoimintaan osallistumista ja vankeja kannustetaan osallistumaan vapaa-aikanaan esimerkiksi AA:n, NA:n ja Kris ry:n toimintaan. Vuonna 2024-2025 9 asiakasta osallistui päihdepoliklinikan hoitoon ja 4 NA-ryhmään.

Tuettu asuminen

Asumisen tuki, Astu, tarjoaa tarpeen mukaan Kuvassa vapautuville tuettua asumista solutukiasunnoissa tai Roihuvuoren tukiasunnoissa. Itsenäisten asumistaitojen karttuessa heille voidaan järjestää itsenäinen pienasunto Astun välityksellä.

Vuoden 2024-2025 aikana Kuvan asiakkaita on asutettu Astun pienasuntoihin sekä Helsingin kaupungin asuntoihin.

Toiminta avovankilassa

Kuvan vangit on sijoitettu Suomenlinnan vankilassa yhteiseen tupaan muiden päihdekuntoutukseen osallistuvien Suomenlinnan vankilan vankien kanssa. Vuosien 2024-2025 aikana Suomenlinnan vankilassa on ollut 8 Kuvaan osallistunutta vankia.

Vapaa-aikana vangeilla on käytössään kuntosali ja mahdollisuus osallistua lii-kuntaan. Heillä on myös ollut mahdollisuus osallistua Suomenlinnan vankilan järjestämään vapaa-ajan toimintaan. Jakson aikana asunnottomien jalkapalloon 2 kuvalaista.

Valvottu koevapaus

Vuosien 2024-2025 aikana 5 Kuvan osallistujaa on ollut valvotussa koevapaudessa. Koevapauksia peruttiin yksi vuosien 2024-2025 aikana.

Ehdonalainen vapaus ja valvonta

Suurin osa Kuvan vangeista määrätään vapautuessaan Helsingin yhdyskunta-seuraamustoimiston ehdonalaisvalvontaan, joka tapaa vankeja jo ennen vapautumista. Yhdessä vangin ja Kuvan työntekijöiden kanssa on mahdollisuus suunnitella vapautumisen jälkeistä aikaa. Vapautumisen jälkeen valvottavien on tarkoitus tavata valvojaansa siten kuin valvontasuunnitelmassa on määritelty.

Vuonna 2024-2025 yhteistyö Suomenlinnan vankilan erityisohjaajan Riitta Pyörteen, Suomenlinnan vankilan ohjaajien ja Yhdyskuntaseuraamustoimiston välillä on ollut säännöllistä.

Työmarkkinavalmiuksien kehittäminen

Kuvan osallistujille on vuoden aikana tehty yksilöllisiä suunnitelmia työllistymisen edistämiseksi jo ennen palkkatukijakson alkua. Vuonna 2024-2025 kaikki kuvalaiset suorittivat tulityö- ja työturvakortin. Lisäksi suoritettiin eri tasoisia ensiapukursseja. Kuvasta suoritettiin myös pintakäsittelyalan osaamistodistuksia, hakeuduttiin rakennusalan- ja hoitoalan koulutuksiin, ja osallistuttiin Portti-teatterin harrasteteatterin toimintaan.

Kuntoutusohjaajan tapaamisilla on vuonna 2024-2025 opeteltu käyttämään tietokonetta, internettiä, nettipankkia, sähköpostia, työpaikkojen sekä kurssien hakua, tehty avoimia työhakemuksia ja ansioluettelo (CV), opeteltu kontaktien ottoa työnantajiin erilaisten työnvälittäjien kautta ja suoraan sähköpostitse ja puhelimitse. Suuntaa opiskelulle ja tulevaisuudelle on haettu ammatinvalintatestin avulla. Velka-asioita on selvitetty ulosoton ja asiakastiedon sivujen kautta.

Stadin ammattioppilaitoksen opettajat ovat vierailleet kuvan työmaalla Stansvikissa säännöllisesti jakson aikana. Kuvalaisten kanssa on suunniteltu erilaisia ammatillisia opintoja ja opiskeltu ammatillisen koulutuksen yhteisiä opintoja. Jokaiselle kuvalaiselle on suunniteltu henkilökohtainen koulutuspolku ja tuettu opintojen aloittamisessa.

2024 vuoden aikana koulutus ja teatteritoiminta liittyivät aiempaa vahvemmin osaksi Kuvan toimintaa. Jakson aikana Yle kuvasi kuvan työmailla dokumenttia Portti-teatteriin osallistuvan kuvalaisen matkasta vankeudesta vapautumiseen. Dokumentti esitetään televisiossa ja Yle Areenassa sen valmistuttua. Portti-teatterin toimintaan osallistui jakson aikana 3 kuvalaista.

Toiminnasta tiedottaminen / verkostotyö

Kuvasta laadittu ja asiakkaille tarkoitettu prosessikuvaus on ollut jaossa vankiloissa, joissa on helsinkiläisiä vankeja. Kuvaa esitellään myös Retsin nettiportaalissa. Kuvan sisäisessä viestinnässä palveluketjun osallistujien kanssa oli käytössä Kuvan infokirje, jossa käydään läpi ajankohtaiset Kuvaa koskevat uutiset ja havainnollistetaan asiakkaiden ajantasaiset tilanteet Kuva-prosessissa.

Toteutuneesta toiminnasta raportoitiin säännöllisesti. Kuntouttavan vankityön raportti oli vuosittain sähköisesti Helsingin Sotepe:n sosiaalisten raporttien verkkosivuille ilmestyvä raportti, joka kuvaili kuntouttavan vankityön vuosittaista tilannetta. Raportissa kerrottiin yleisesti kuntouttavasta vankityöstä ja vedettiin yhteen menneen vuoden tapahtumat, haasteet palvelujatkumon ylläpidossa, ennakoitiin tulevia muutoksia, listattiin määrällisesti asiakkaiden ja toteutuneiden kuntouttavan työtoiminnan jaksojen määriä ja päättymissyitä sekä toteutuneita opintoja ja muita ajankohtaisia tietoja.

Vuoden 2024 ja 2025 seurantatietoja

Vankiosallistujia oli Kuvassa vuoden 2024-2025 aikana yhteensä 11, joista 5 osallistui toimintaan myös valvotussa koevapaudessa ollessaan. Neljää hakijaa ei hyväksytty Kuvaan (syyt: joutui päihteiden takia suljettuun vankilaan, haki tehostetun valvonnan osastolta ja oli kirjoilla lapissa, haki suljetusta vankilasta ja siirtoa ei puollettu, päihteidenkäyttö ja käytös esteenä siirtymiselle Suomenlinnaan). Kaikkia hakijoita ei haastatella turvallisuusesteiden tai Kuvan kriteerien täyttymättömyyden takia (ei helsinkiläinen, karkoitettava tms).

Vuoden aikana yksi asiakas poistettiin ohjelmasta koevapauden keskeydyttyä. Hallinnollisesti tilastoituihin 24 toteutunutta Kuva-prosessin työvaihetta (perehdytysjakso 5 kpl, vankityöjakso 8 kpl, palkkatukijakso 9 kpl, jatkotyöskentelyvaihe 2 kpl).

Vuonna 2024-26 päättyneistä yhdestätoista asiakkuudesta 3 päättyi ohjautumiseen muihin palveluihin, 5 opintoihin, 2 työllistymiseen ja 1 keskeyttämiseen Kuvan aikana.

Kuva-toiminnan päättyminen

Kuntouttava vankityö, KUVA, päättyi pitkän toimintakauden jälkeen. Toiminta alkoi hankekokeiluna vuonna 1999 ja jatkui vuodesta 2001 alkaen vakituisena Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan sekä rikosseuraamusalan yh-teistyönä. Yli 25 vuoden aikana KUVA on muodostunut poikkeuksellisen pitkäjänteiseksi monialaisen sosiaalisen kuntoutuksen malliksi, jossa vapautumista ei ole nähty yksittäisenä tapahtumana, vaan vaiheittaisena kuntoutusjatkumona vankilasta siviiliin, työelämään, opintoihin, asumiseen ja rikoksettomaan arkeen.

KUVA-toiminnan päättyminen ei johdu siitä, että toiminnan tarve olisi poistunut. Päinvastoin vapautuvien vankien palvelutarpeet ovat edelleen monialaisia ja usein kasautuneita. Asiakkaat tarvitsevat samanaikaisesti tukea päihdeongelmien, asumiseen, toimeentuloon, velka-asioihin, työ- ja toimintakykyyn, koulutukseen, sosiaalisiin suhteisiin sekä rikoksettomaan elämäntapaan kiinnittymiseen. Toiminnan päättymisen taustalla ovat Orpon hallituksen julkiseen talouteen kohdistuvat leikkaukset ja niiden seurauksena heikentyneet mahdollisuudet jatkaa KUVA-toimintaa aiemmassa muodossaan.

Vuosien 2017–2025 raporttiaineistossa asiakkuuksien päättymissytyt jakautuivat työllistymiseen, opintoihin, työllistymisen ja opintojen yhdistelmään, muihin palveluihin ohjautumiseen, keskeytymiseen sekä kuolemaan. Päättäneitä asiakkuuksia oli yhteensä 59. Näistä 15 päättyi työllistymiseen, mikä vastaa noin 25,4 prosenttia päättäneistä asiakkuuksista. Seitsemän asiakkuutta päättyi opintoihin siirtymiseen, mikä vastaa noin 11,9 prosenttia. Kaksi asiakkuutta päättyi sekä työllistymiseen että opintoihin, mikä vastaa noin 3,4 prosenttia. Muihin palveluihin ohjautumisia oli 20, mikä vastaa noin 33,9 prosenttia. Keskeytymisiä oli 13, mikä vastaa noin 22,0 prosenttia. Kaksi asiakkuutta päättyi asiakkaan kuolemaan, mikä vastaa noin 3,4 prosenttia.

Päättymissyitä voidaan pitää hyvänä tuloksena haastavassa ja korkean riskin vankien kohderyhmässä. Asiakkaiden elämäntilanteisiin liittyy usein samanaikaisesti päihdeongelmia, asunnottomuutta, velkaantumista, rikostaustaa, puutteellista koulutus- ja työhistoriaa sekä vaikeuksia kiinnittyä palveluihin. Tästä näkökulmasta se, että merkittävä osa asiakkuuksista päättyi työllistymiseen, opintoihin tai muihin tarkoituksenmukaisiin palveluihin ohjautumiseen, osoittaa, että pitkäjänteisellä, koordinoitulla ja monialaisella työotteella voidaan rakentaa realistisia jatkopolkuja myös erittäin kuormittuneessa elämäntilanteessa oleville asiakkaille. Keskeyttämiset ja kuolemat muistuttavat samalla kohderyhmän tilanteiden vakavuudesta ja siitä, että palvelujen tulee olla riittävän joustavia, pitkäjänteisiä ja yksilöllisesti räätälöityjä.

KUVA-toiminnan kehittämisessä on ollut vuosien aikana useita uranuurtajia. Toiminnan rakentumisessa keskeisiä henkilöitä ovat olleet Carl-Olof "Putte" Stenberg ja Kristiina Kotkavuori. Vuodesta 2013 alkaen toimintaa on koordinoitunut Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan kuntoutusohjaaja Henri Pyykkö. Suomenlinnan vankilassa Kristiina Kotkavuoren seuraajana keskeisessä roolissa on toiminut erityisohjaaja Riitta Pyörre. KUVA on rakentunut vaiheittain käytännön työn, raportoinnin, yhteistyön ja jatkuvan kehittämisen kautta. Malli on syntynyt asiakastyön, vankilayhteistyön, sosiaalisen kuntoutuksen, päihdekuntoutuksen, työhön kuntoutuksen, asumisen tuen, vertaistuen ja koulutusyhteistyön pitkäaikaisesta yhteensovittamisesta.

KUVA-toiminnan päättyessä on syytä kiittää kaikkia toimintaan osallistuneita yhteistyökumppaneita. Kiitos Suomenlinnan vankilalle, Helsingin yhdyskunta-seuraamustoimistolle, Rikosseuraamuslaitokselle, Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan sosiaalityölle, Avotyötoiminnalle, asumisen tuelle, päihde-palveluille, työllisyyspalveluille, Stadin ammattiopistolle, Rikoksettoman elämän tukisäätiölle, Porttiteatterille, työnjohtajille, sosiaalityöntekijöille, sosiaaliohjaajille, päihdetyöntekijöille, opettajille, vertaistoimijoille ja kaikille niille työntekijöille, jotka ovat vuosien aikana rakentaneet asiakkaiden ympärille konkreettista tukea. Erityinen kiitos kuuluu myös KUVA-toimintaan osallistuneille asiakkaille, joiden työ, palaute, onnistumiset, vaikeudet ja siirtymät ovat tehneet näkyväksi sen, mitä tehostettu sosiaalinen kuntoutus käytännössä tarkoittaa.

KUVA-toiminnan koordinaattori ja kuntoutusohjaaja Henri Pyykkö tekee parhaillaan Diakonia-ammattikorkeakoulussa osana Monialaisen ja yhteensovittavan johtamisen YAMK-opintojaan opinnäytetyötä aiheesta Sosiaalisen kuntoutuksen palveluketjun mallintaminen kuntouttavassa vankityössä. Opinnäytetyössä tarkastellaan KUVA-toimintaa vuosien 2017–2025 raporttien pohjalta ja siinä kysytään: mitkä ovat kuntouttavan vankityön keskeiset vaiheet, miten vaikuttavuutta on kuvattu kuntouttavan vankityön raporteissa, ja mitkä ovat kuntouttavan vankityön keskeiset kehittämistarpeet. Työn tavoitteena on mallintaa KUVA-toiminnassa rakentunut monialainen palveluketju ja tehdä näkyväksi se, miten päihdekuntoutus, työhön kuntoutus, asumisen tuki, sosiaalityö, palveluohjaus, vertaistuki ja koulutukselliset jatkopolut voidaan yhdistää asiakkaan näkökulmasta toimivaksi kokonaisuudeksi.

Vaikka KUVA-toiminta päättyy, sen keskeinen jatkotuotos jää käyttöön. KUVA-toiminnasta syntynyt palveluketjun mallinnus on hyödynnettävissä myös muissa toimintaympäristöissä, joissa tarvitaan kustannusvaikuttavaa, konkreettista ja tehostettua sosiaalista kuntoutusta paljon palveluja tarvitseville asiakkaille. KU-VA osoittaa, että vaikuttavuus ei synny yksittäisestä palvelusta, vaan palvelujen yhteensovittamisesta. Työ, asuminen, päihdekuntoutus, sosiaalityö, vertaistuki, koulutus ja arjen tuki eivät yksinään riitä, jos ne eivät muodosta asiakkaalle ymmärrettävää, johdettua ja jatkuvaa palveluketjua.

KUVA-toiminnan tärkein opetus on yksinkertainen: kaikki keskeiset toimijat ovat jo olemassa. Vapautuvan vangin ympärillä ovat sosiaalityö, päihdepalvelut, asumispalvelut, rikosseuraamusala, työllisyyspalvelut, koulutuspalvelut, järjestöt ja vertaistuki. Ongelma ei ole ensisijaisesti palvelujen puute, vaan niiden erillisuus. Ratkaiseva kysymys on, osaammeko järjestää olemassa olevat palvelut sellaisiksi palveluketjuiksi, jotka todella vastaavat asiakkaan palvelutarpeisiin. KUVA päättyy toimintana, mutta sen malli, tulokset ja opetus jäävät: vaikuttava sosiaalinen kuntoutus vaatii yhteistä tavoitetta, koordinaatiota, vastuunkantoa ja rohkeutta rakentaa palvelut asiakkaan elämän eikä organisaatorajojen ympärille.

Helsinki

Helsingin kaupunki
Sosiaalinen kuntoutus

Pohjoisesplanadi 11–13
00170 Helsinki
PL 1
00099 Helsingin kaupunki
Puhelinvaihde 09 310 1641

www.hel.fi